

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU NESUDARANT TINKAMŲ SĄLYGŲ ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS NEMUNAIČIO SENIŪNIJOJE NAUDOTIS ASMENIMS SU NEGALIA SKIRTAIS TUALETAIS TYRIMO

2025 m. sausio 28 d. Nr. (24)SI-7)SP-4
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) buvo gauta informacija apie tai, kad Alytaus rajono savivaldybės Nemunaičio seniūnijoje (toliau – Seniūnija) nesudaromos tinkamos sąlygos naudotis asmenims su negalia skirtais tualetais.

Tarnyba gavo informaciją apie tai, kad dalis Seniūnijoje esančių sanitarinių mazgų (tualetų) nėra pritaikyti asmenims, turintiems negalią, o dalis pritaikytų yra rakinami, patekimas į juos taip pat nėra tiesioginis, į juos patenkama per kitą patalpą – biblioteką. Taip pat gauta informacija, kad Seniūnijoje taikoma praktika, kad reikia gauti Seniūnijos darbuotojų žodinį leidimą naudotis asmenims su negalia pritaikytais rakinamais sanitariniais mazgais (tualetais). Raktus nuo šių patalpų turi keli asmenys (Seniūnijos darbuotojai), kuriems nesant vietoje asmenys su negalia yra priversti laukti progos, kai tualetų patalpos bus atrakintos. Seniūnijoje dirba darbuotojai, atitinkamas paslaugas gauna vietos gyventojai, kurie gali turėti vienokio ar kitokio pobūdžio negalią.

2024 m. spalio 8 d., vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 3 dalimi, lygių galimybių kontrolierė pradėjo tyrimą dėl galimo Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, lygių galimybių kontrolierė 2024 m. spalio 24 d. raštu Nr. (24)SI-7)S-505 (toliau – Raštas) kreipėsi į Seniūniją bei paprašė motyvuotai paaiškinti ir atsakyti: ar galite patvirtinti šiame rašte nurodytas aplinkybes; ar galite patvirtinti, kad Seniūnijoje dalis esančių sanitarinių mazgų (tualetų) nėra pritaikyti asmenims, turintiems negalią, o dalis pritaikytų yra rakinami bei patekimas į juos taip pat nėra tiesioginis, į juos

patenkama per kitą patalpą – biblioteką (jei taip – dėl kokių priežasčių); ar galite patvirtinti, kad reikia gauti Seniūnijos darbuotojų žodinį leidimą naudotis asmenims su negalia pritaikytais rakinamais tualetais, o raktus nuo šių patalpų turi keli Seniūnijos darbuotojai, kurių nesant vietoje asmenys su negalia yra priversti laukti progos, kai tualetų patalpos bus atrakintos (jei taip – kuo remiantis darbuotojai priima sprendimą, kas gali pasinaudoti asmenims su negalia skirtu tualetu, o kas – ne); koku būdu asmenys su negalia gali pasinaudoti jiems skirtais tualetais Seniūnijoje; ar naudojimosi asmenims su negalia skirtu tualetu tvarka yra įtvirtinta vidiniuose Seniūnijos teisės aktuose; kokių priemonių imtasi (ketinama imtis), siekiant sudaryti sąlygas asmenims su negalia patekti į tualetus, nežeminant asmenų orumo ir užtikrinant prieinamumą lygiai taip, kaip ir kitiems asmenims; ar Seniūnijos pastatas atitinka statybų reglamentų dėl prieinamumo nustatytus reikalavimus, galiojusius Pastato statybų ar rekonstrukcijos metu.

Taip pat prašyta pateikti ir kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė 2024 m. gruodžio 5 d. raštu „Dėl nuomonės pateikimo“ Nr. (24)SI-7)S-565 kreipėsi į Lietuvos neįgalųjų draugiją dėl to, kad esant galimybei įvertintų, ar Seniūnijoje esantys tualetai, skirti asmenims su negalia, yra pritaikyti ir prieinami, ar nekyla kliūčių žmonėms su negalia jais pasinaudoti, ir pateikti Tarnybai nuomonę bei turimus įrodymus šiuo klausimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2024 m. lapkričio 6 d. Tarnyboje gautas Alytaus rajono savivaldybės administracijos atsakymas į Raštą (toliau – Savivaldybės administracijos atsakymas), kuriame pateikti atsakymai ir paaiškinimai.

Savivaldybės administracija atsakyme nurodė:

1. „Netvirtiname Jūsų 2024-10-24 rašte Nr. (24)SI-7)S-505 nurodytų aplinkybių.
2. Informuojame, kad įgyvendinant Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 5 straipsnio nuostatas, numatančias asmenims su negalia turėti teisę į prieinamą aplinką, patalpose, esančiose Vytauto g. 44, Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r., kur yra įsikūrusi seniūnija, bibliotekos filialas, yra įrengtas ir paženklintas neįgaliesiems pritaikytas sanitarinis

mazgas, atitinkantis visus nustatytus reikalavimus, kuris nerakinamas, patekimas į šias patalpas niekaip neribojamas. Alytaus rajono savivaldybė, būdama minėtų patalpų, esančių Vytauto g. 44, Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r., savininke, užtikrina asmenų su negalia teisę turėti prieinamą aplinką.

3. Tam, kad asmenys galėtų patekti į asmenims su negalia pritaikytą tualetą, nereikia gauti jokių seniūnijos darbuotojų leidimų. Kaip jau minėjome atsakyme į antrą klausimą, yra įrengtas ir paženklintas neįgaliesiems pritaikytas sanitarinis mazgas, atitinkantis visus nustatytus reikalavimus, kuris nerakinamas, patekimas į šias patalpas niekaip neribojamas. Pažymėtina, kad Nemunaičio seniūnijoje apskritai dirba tik seniūnas ir dvi darbuotojos, todėl vienam iš jų kažkur išvykus tarnybiniais reikalais, likusieji užtikrina seniūnijos darbą, gyventojų priėmimą, suteikia visokeriopą pagalbą, jeigu tik asmenims ji reikalinga. Pažymime, kad nėra jokios nei žodinės, nei rašytinės tvarkos, kuria vadovaujantis būtų diskriminuojami ar skirstomi asmenys, kuriems yra poreikis pasinaudoti neįgaliesiems pritaikytu sanitariniu mazgu, nes patekimas į minėtas patalpas niekaip neribojamas. Net jeigu dėl kažkokių nenumatytų priežasčių tualetas būtų užrakintas, raktas visada yra seniūnijoje, bet kuriam seniūnijos darbuotojui prieinamoje vietoje ir šią problemą galima išspręsti nedelsiant, nesudarant jokių kliūčių pasinaudoti tualetu ir neverčiant laukti.

4. Tiek asmenys su negalia, esant poreikiui, be jokių apribojimų, gali pasinaudoti jiems pritaikytu tualetu, tiek asmenys be negalios, esant poreikiui, be jokių apribojimų gali naudotis tualetu Nemunaičio seniūnijoje. Nėra numatytos jokios naudojimosi tvarkos, nėra jokių apribojimų ar išimčių.

5. Kaip jau minėjome aukščiau, patalpose, esančiose Vytauto g. 44, Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r., kur yra įsikūrusi seniūnija, yra įrengtas ir paženklintas neįgaliesiems pritaikytas sanitarinis mazgas, atitinkantis visus nustatytus reikalavimus. Tualetas nerakinamas, patekimas į šias patalpas niekaip neribojamas.

6. Informuojame, kad 2018-2019 metais pasinaudojant Europos Sąjungos teikiamu finansavimu buvo rekonstruojamos patalpos ir įrengtas neįgaliesiems pritaikytas, visus teisės aktų reikalavimus atitinkantis tualetas.“

2024 m. gruodžio 16 d. Lietuvos neįgaliųjų draugija Tarnybai atsiuntė raštą „Dėl nuomonės pateikimo“ Nr. S-75 (toliau – LND raštas). LND rašte nurodė, kad „Alytaus rajono savivaldybės Nemunaičio seniūnijoje dalis esančių sanitarinių mazgų (WC) nėra pritaikyti asmenims, turintiems negalią, o dalis pritaikytųjų yra rakinami. Patekimas į juos taip pat nėra tiesioginis, o per kitą patalpą

(biblioteką). Pažymėtina, ir tai, kad reikia gauti leidimą naudotis rakinamais sanitariniais mazgais (WC). Raktus nuo šių patalpų turi ribotas skaičius seniūnijoje dirbančių asmenų, o kiti priversti laukti progos kada WC patalpos bus atrakintos arba kas kartą prašyti, kad jos būtų atrakintos.“

Siekiant įvertinti tyrimo aplinkybes, 2025 m. sausio 16 d. į Seniūniją nuvyko Tarnybos darbuotojai, kurie nustatė, kad Seniūnijoje esantis asmenų su negalia tualetas, nors ir yra pritaikytas, nėra visiškai prieinamas žmonėms su negalia: patekti į asmenų su negalia tualetą galima per bibliotekos patalpą, kuri buvo užrakinta, o ant durų nebuvo jokios informacijos dėl durų atrakinimo bei paaiškinimo, kaip patekti į asmenų su negalia tualetą (1 priedas); koridoriuje (einant link asmenų su negalia tualetu) yra grindų pakopa (paaukštėjimas) (2 priedas), kuri apsunkina savarankišką judėjimą žmonėms su judėjimo negalia, kurie naudojami asmenų su negalia vežimėliais. Seniūnijos darbuotojos informavo, kad biblioteka yra rakinama, siekiant apsaugoti joje esantį turtą, ir pagal poreikį darbuotojos atrakina duris, vedančias į tualetą, kuris yra pritaikytas asmenims su negalia.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Seniūnija, teikdama paslaugas asmenims su negalia, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punkto, pagal kurį, įgyvendinant lygias galimybes, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti lygias galimybes, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, teikiant administracines ir (ar) viešąsias paslaugas.

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos¹ (toliau – Konvencija) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, pripažįsta, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys,

¹ 2024 m. rugsėjo 27 d. autentiškas vertimas (Vyriausybės kanceliarijos posėdžių skyrius), <https://socmin.lrv.lt/public/canonical/1724900267/3014/JT+asmen%C5%B3+su+negalia+teisi%C5%B3+konvencija.LT.2024.08.27.pdf>

draudžia bet kokį diskriminavimą dėl negalios ir garantuoja asmenims su negalia vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis). Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad asmenys su negalia galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant asmenims su negalia lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos keliams. Be to, pagal Konvencijos 30 straipsnį valstybės, šios Konvencijos šalys, privalo imtis visų atitinkamų priemonių, kad užtikrintų, kad asmenys su negalia turėtų galimybę patekti į kultūros renginių ar paslaugų vietas (1 dalies c punktas).

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ Bendrojoje pastaboje Nr. 2 (toliau – Pastaba) nurodė, jog prieinamumas yra asmenų su negalia gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida. Be fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo asmenys su negalia neturės lygių galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime (Pastabos 1 straipsnis). Svarbu, kad prieinamumo klausimas būtų sprendžiamas visais aspektais, apimant fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas. Subjektų, valdančių pastatus, transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas, juridinio asmens statusas ir viešasis ar privatus pobūdis nebeakcentuojami. Visuomenei tiekiamos prekės, produktai ir teikiamos paslaugos turi būti prieinamos visiems, neatsižvelgiant į tai, ar juos / jas valdo ir (arba) teikia / teikia valstybės institucija, ar privati įmonė. Asmenys su negalia turėtų turėti vienodas galimybes naudotis visomis visuomenei tiekiamomis prekėmis, produktais ir teikiamomis paslaugomis taip, kad būtų užtikrintos veiksmingos bei vienodos galimybės ir gerbiamas jų orumas. Toks požiūris kyla iš draudimo diskriminuoti; prieinamumo galimybių neužtikrinimas turėtų būti laikomas diskriminacija, nesvarbu, ar kaltininkas yra viešasis, ar privatus subjektas. Prieinamumas turėtų būti užtikrintas visiems asmenims su negalia, nepaisant negalios pobūdžio, neišskiriant jų jokiais pagrindais – rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitų įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės, turto, gimimo ar kitokios padėties, teisinės ar socialinės padėties, ar amžiaus. Sprendžiant

prieinamumo klausimą reikėtų ypač atsižvelgti į žmonių su negalia lyties ir amžiaus aspektus (Pastabos 13 straipsnis).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (be kitų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d., 2019 m. sausio 11 d., 2023 m. spalio 4 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, diskriminacija – tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalį, netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos,

negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Tinkamų sąlygų nesudarymas ar prieinamumo neužtikrinimas negalią turintiems asmenims gauti paslaugas galėtų būti laikomas netiesiogine diskriminacija negalios pagrindu.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio (aptariamam atveju – dėl negalios) priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Jau anksčiau minėtoje Konvencijoje įtvirtintas reikalavimas užtikrinti fizinės aplinkos prieinamumą asmenims su negalia įtvirtintas ir Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, kurio 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo su negalia turi teisę į prieinamą aplinką visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Pagal šio įstatymo 9 straipsnį asmuo su negalia turi teisę į, be kita ko, kultūrinę veiklą, atitinkančią jo amžių ir individualųjį pagalbos poreikį, o valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją turi sudaryti sąlygas ir užtikrinti lygias galimybes asmeniui su negalia dalyvauti kultūrinėje veikloje.

Konkretūs reikalavimai dėl pastatų pritaikymo žmonių su judėjimo negalia poreikiams įtvirtinti statybų norminiuose dokumentuose.

Pagal nuo 2020 m. sausio 1 d. galiojančio Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. D1-653 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (nauja redakcija nuo 2023 m. birželio 9 d.) (toliau – Reglamentas) 1 priedo nuostatas, administracinės paskirties pastatai (2.2 punktas) ir paslaugų paskirties pastatai (2.3 punktas) priskirtini statiniams, kurie turi būti pritaikomi specialiesiems asmenų su negalia poreikiams.

Tyrimas dėl asmenų su negalia prieinamumo Seniūnijoje pradėtas Tarnyboje gavus informaciją dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu, kai Seniūnijoje nesudaromos tinkamos sąlygos naudotis asmenims su negalia skirtais tualetais. Tarnyba gavo informaciją apie tai, kad Seniūnijoje dalis esančių sanitarinių mazgų (tualetų) nėra pritaikyti asmenims, turintiems negalią, o dalis pritaikytų yra rakinami, patekimas į juos taip pat nėra tiesioginis, į juos patenkama per kitą patalpą – biblioteką. Taip pat gauta informacija, kad seniūnijoje taikoma praktika, kad reikia gauti Seniūnijos darbuotojų žodinį leidimą naudotis asmenims su negalia pritaikytais rakinamais

sanitariniais mazgais (tualetais). Raktus nuo šių patalpų turi keli asmenys (Seniūnijos darbuotojai), kurių nesant vietoje asmenys su negalia yra priversti laukti progos, kai tualetų patalpos bus atrakintos.

Savivaldybės administracija, atsakydama į pateiktus klausimus, paneigė Tarnybos Rašte nurodytas aplinkybes. Savivaldybės administracija Tarnybą informavo, kad patalpose, kur yra įsikūrusi seniūnija, yra įrengtas ir paženklintas asmenims su negalia pritaikytas sanitarinis mazgas, atitinkantis visus nustatytus reikalavimus, kuris nerakinamas, patekimas į šias patalpas niekaip neribojamas. Nurodė, kad norint patekti į asmenims su negalia pritaikytą tualetą, nereikia gauti jokių seniūnijos darbuotojų leidimų.

LND rašte nurodė, kad dalis Seniūnijoje esančių sanitarinių mazgų (tualetų) nėra pritaikyti asmenims, turintiems negalią, o dalis pritaikytų yra rakinami. Patekimas į juos taip pat nėra tiesioginis, o per kitą patalpą (biblioteką), reikia gauti leidimą naudotis rakinamais sanitariniais mazgais (tualetais), raktus nuo šių patalpų turi ribotas skaičius seniūnijoje dirbančių asmenų.

Tarnybos darbuotojai 2025 m. sausio 16 d. nustatė, kad Seniūnijoje esantis asmenų su negalia tualetas nėra visiškai prieinamas žmonėms su negalia: patekti į asmenų su negalia tualetą galima per bibliotekos patalpą, kuri buvo užrakinta, o ant durų nebuvo informacijos, kaip patekti į asmenų su negalia tualetą; koridoriuje (einant link asmenų su negalia tualetu) yra grindų pakopa (paaukštėjimas), kas apsunkina savarankišką judėjimą žmonėms su judėjimo negalia.

Kaip minėta, Konvencija įpareigoja valstybes nares, įskaitant visus paslaugų teikėjus, užtikrinti pagarbą asmenų prigimtiniam orumui, individualiam savarankiškumui, laisvę pačiam spręsti bei rinktis, ir asmens nepriklausomumui. Prieinamumas teikiant paslaugas turėtų būti užtikrintas visiems asmenims su negalia. Lygių galimybių kontrolieriaus praktikoje ne kartą pabrėžta, kad asmenys su negalia turėtų galėti pasinaudoti jiems skirtais tualetais savarankiškai ir be papildomų kliūčių².

Įvertinus tyrimo aplinkybes ir tyrimo metu surinktą medžiagą konstatuotina, kad, priešingai nei teigiama Tarnybai pateiktuose Alytaus rajono savivaldybės paaiškinimuose, Seniūnijoje asmenims su negalia skirtas tualetas nėra visiškai prieinamas, nes norint pasinaudoti asmenims su negalia skirtu tualetu reikia praeiti pro bibliotekos patalpas, kurios dažnai būna užrakintos, o ant durų nėra informacijos apie tai, kaip patekti į asmenims su negalia skirtą tualetą, taip pat už bibliotekos, koridoriuje, yra pakyla be nuožulnaus užvažiavimo ant jos. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad

² Pavyzdžiui, Lygių galimybių kontrolieriaus 2023 m. gegužės 22 d. sprendimas Nr. (23)SN-57)SP-35, 2023 m. birželio 14 d. sprendimas Nr. (23)SN-51)SP-42.

Seniūnijoje besilankantys asmenys su negalia ne visuomet gali savarankiškai, nesikreipdami į Seniūnijos darbuotojus, patekti į jiems skirtą tualetą, priėjimas prie jo nėra užtikrintas asmenims su judėjimo negalia. Kaip ne kartą yra konstatuota Lygių galimybių kontrolieriaus sprendimuose, galimybė be kliūčių pasinaudoti viešosios paskirties objektų (be kita ko, valstybės bei savivaldybių įstaigų) tualetais, skirtais asmenims su negalia, yra būtina sąlyga asmenims su negalia, nepaisant negalios formos ar jos matomumo, oriai naudotis visuomenei plačiai prieinamomis paslaugomis; praktika rakinti asmenims su negalia skirtus tualetus laikytina diskriminuojančia šių asmenų grupę, kadangi asmenims su negalia, priešingai nei asmenims be negalios, kyla papildomų kliūčių pasinaudoti tualetais – jie turi prašyti durų atrakinimo, o tai negalėtų būti laikoma oria procedūra siekiant pasinaudoti tualetu³. Pažymėtina, jog tinkamų sąlygų nesudarymas asmenims su negalia patekti į jiems pritaikytą tualetą Seniūnijoje laikytinas lygių galimybių pažeidimu.

Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, jog Seniūnija, teikiant administracines paslaugas, neįvykdė Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtintos pareigos.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalimi, Seniūnijai rekomenduotina gerinti patalpų prieinamumą asmenims su negalia, nesudaryti kliūčių asmenims su negalia pasinaudoti jiems skirtu ir pritaikytu tualetu. Rekomenduotina ant / prie bibliotekos durų pakabinti informaciją, koku būdu patekti į asmenims su negalia pritaikytą tualetą tais atvejais, kai būtina praėjimą užrakinti dėl saugumo ar kitų pateisinamų priežasčių. Taip pat rekomenduotina atlikti pritaikymus, kad asmenys su negalia turėtų galimybę vežimėliu užvažiuoti ant koridoriuje esančios pakylės.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Siūlyti Alytaus rajono savivaldybės Nemunaičio seniūnijai sudaryti lygias galimybes visiems asmenims, nepaisant negalios, patekti į asmenų su negalia tualetą, užtikrinant aplinkos prieinamumą.

³ Ten pat.

2. Įpareigoti Alytaus rajono savivaldybės Nemunaičio seniūniją išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti lygių galimybių kontrolierių per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti Alytaus rajono savivaldybės Nemunaičio seniūniją ir Alytaus rajono savivaldybės administraciją.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Seimo kontrolierė,
pavaduojanti lygių galimybių kontrolierę

Jolita Miliuvienė

